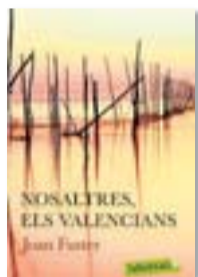

Cos i ànima del País Valencià

L'any 1962 Joan Fuster va publicar, a més de *Nosaltres, els valencians*, tres llibres més, entre els quals hi havia *El País Valencià*. Si al primer títol oferia la visió històrica i anímica de la seva terra, al segon en recorria la geografia. Mig segle després, Joan Garí ha seguit els passos de Fuster.

◆◆◆◆◆ Jordi Nopca

NOSALTRES, ELS VALENCIANS
JOAN FUSTER
LABUTXACA
286 PÀG./8,95 €

“**O**n n'écrit pas les livres qu'on veut. Si més no, a mi em passa una mica això:

no escric els llibres que voldria escriure, i n'he escrit algun –més d'un– sense gens de ganes ni gaire convicció”. El professor Antoni Furió encetava amb les primeres ratlles de *Nosaltres, els valencians* el Simposi Internacional Joan Fuster, que de dimecres a divendres ha acollit la Facultat de Lletres de la Universitat de Barcelona. Aquest 2012 es commemoren cinc efemèrides relacionades amb Fuster: els 90 anys del seu naixement, els 60 de la primera anotació del *Diari*, els 50 de la publicació de *Nosaltres, els valencians* i *El País Valencià*, els 40 de *Literatura catalana contemporània* i els 20 de la seva mort. “Ara es valora més la dimensió literària de Fuster que no pas el vessant polític i cívic de la seva obra –va dir Furió–. En primer lloc va ser un home de lletres, un assagista dotat d'una enorme curiositat intel·lectual tant pels problemes del seu temps com per la supervivència de la llengua i la cultura catalanes”.

Tot i que a mitjan dècada dels 50 comencés a publicar a un ritme important –amb llibres com *Figures de temps* (1957) i *Indagacions possibles* (1958), a més d'una antologia de poesia valenciana i un recull de contes–, l'obra de Joan Fuster no aconseguiria una repercussió d'abast popular considerable fins una mica més endavant: “*L'annus mirabilis* de Fuster va ser el 1962. Va publicar

Qüestió de noms, un petit opuscle en què tractava l'absència d'un nom comú per a la llengua que es parlava a Catalunya, el País Valencià i les Balears; *Poetes, moriscos i capellans*, en què es preguntava qui, què i com es llegia a la València del quatre-cents, apropant-se a la dimensió social de la cultura; *Nosaltres, els valencians*, un “pamflet” –ell s'hi referia així– escrit ràpidament i per encàrrec: un llibre que calia i, així i tot, ningú no l'havia escrit, encara. I, finalment, *El País Valencià*, encomanat per la revista *Destino*. Va ser aquest últim títol el que va aconseguir una transcendència més immediata”.

Mig segle després, el periodista i escriptor Joan Garí es va proposar seguir la mateixa ruta que Fuster. El resultat és *Viatge pel meu país*, un luxós volum amb gairebé dos centenars de fotografies de Joan Antoni Vicent i les reflexions acurades de Garí, que estableixen un diàleg molt ben travat amb la versió catalana d'*El País Valencià* (el mateix Fuster el traduïria per al tercer volum de les seves obres completes amb el títol *Viatge pel País Valencià*). “En aquests anys hem canviat per bé en moltíssimes

coses. La primera, l'alfabetització: *Nosaltres, els valencians* no va ser tan llegit com *El País Valencià* perquè molt poca gent era capaç de llegir en català. Després d'aquest últim llibre, Fuster va ser acusat de catalanista, se li va criticar molt la visió irònica d'aspectes del país com les falles i les bandes municipals: van arribar a cremar una figura seva en una falla l'any 1963. *El País Valencià* va convertir

VIATGE PEL MEU PAÍS
JOAN GARÍ (TEXT);
J.A. VICENT (FOTOS)
EDICIONS 314
384 PÀG./48 €

a
llegim

46-47

- Entrevista a Laura Borràs, que publica 'Dos amants com nosaltres'
- 'Escriure després', llibre contundent i necessari

48-49

- Seix Barral publica 'Fascinación', una novel·la primerenca de Don DeLillo
- Anaïs Nin torna a les llibreries

FURIÓ: “FUSTER VA SER UN ASSAGISTA DOTAT D'UNA ENORME CURIOSITAT INTEL·LECTUAL”

01

Fuster en un escriptor molt famós”. Si bé Garí afirma que a partir de la Transició les qüestions simbòliques que Fuster volia canviar són derrotades –guanya la Comunitat Valenciana, en comptes del País Valencià, la llengua segueix coneguda amb el nom de *valencià* amb l’única excepció dels cercles universitaris i el blau de la bandera no desapareix–, a mitjan dècada dels 60 la irrupció del seu pensament representa un canvi significatiu: “Les estructures del règim franquista es van adonar que la nova visió del país vehiculada per Fuster representava un perill més gran que ideologies organitzades com el comunisme”.

Cinquanta anys després d’*El País Valencià*, aquelles tradicions que, segons Fuster, feien visible el “caràcter jocund” i “el feroç barroquisme” dels valencians, no només no han desaparegut, tal com ell pronosticava, sinó que han proliferat. “Hi ha hagut una metastasi de bandes municipals, les falles són més populars que mai i els bous de plaça s’han convertit en un refugi, després de la prohibició a Catalunya”, admet Garí. Entre pàgines de críti-

ca a la Ciutat de les Arts i les Ciències i a la destrucció del barri del Cabanyal, l’criptor dedica més espai als paisatges valencians, a diferència del seu precedent: “Igual que a Josep Pla, a Fuster només li interessava el paisatge humanitzat. Es fixava en els conreus, però no pas en els boscos ni en les muntanyes. Jo he pujat diverses vegades el Penyagolosa i m’agraden molt les illes Columbretes, probablement el lloc més intacte de tot el Mediterrani”. Entre la producció polifacètica de Fuster, Garí en valora molt especialment els llibres d’aforismes, el dietari i els articles, molts dels quals encara inèdits. “Es un autor d’una intel·ligència total i un estil molt llaminer; amb tot, per a mi no és la Bíblia, no l’he volgut llegir mai amb aquesta vocació”, reconeix.

Per Antoni Furió, *Nosaltres, els valencians* –que s’ha reimprès més

GARÍ: “IGUAL QUE A JOSEP PLA, A FUSTER NOMÉS LI INTERESSAVA EL PAISATGE HUMANITZAT”

01
L’ANTIGA CASA DE JOAN FUSTER, AL CARRER SANT JOSEP DE SUECA, ALLOTJA ARA ELS ARXIUS DE L’ASSAGISTA

JOAN ANTONI VICENT

02
LA PLATJA DE BENIDORM ÉS UN PARADÍS POSSIBLE PER A LEGIONS DE JUBILATS ÀVIDS DE SOL I SORRA

JOAN ANTONI VICENT

de 20 vegades– constitueix, “a més d’un llibre d’història, un exercici d’introspecció i una indagació de les febleses i anomalies dels valencians en tant que poble, unes anomalies que se situaven en el pla de la consciència col·lectiva, contrastada per la realitat del dia a dia”. Destaca la capacitat fusteriana de “crear consciència, agitar, remoure una societat en plena *somnolència digestiva*. Tal com deia Fuster, una consciència desperta sempre revertirà en acció o, com a mínim, en remordiment. *Nosaltres, els valencians* és un llibre fecund i ple de suggeriments, una obra insòlita i moderna, sobretot comparada amb l’erm del moment. Va fer possible imaginar el País Valencià, que és el primer pas per fer-lo possible”. ♦♦

JOAN GARÍ I ELS ESCRITORS VALENCIANS

“El llegat de Joan Fuster no ha estat en va. Gràcies a la seva obra, els escriptors valencians tenim un precedent: abans d’ell no hi havia res, només teníem els poetes del segle XV i el *Tirant lo Blanc*”, recorda Garí, que a *Viatge pel meu país* repassa alguns dels noms fonamentals de la literatura valenciana dels últims trenta anys. Fa referència, entre d’altres, a Josep Piera, Manuel Baixauli i l’enigmàtic Josep Palàcios, hereu de Fuster que viu a Sueca, “un misteriós bibliòfil exiliat dins la seva pròpia literatura”: en comptes d’editar els seus poemes, els llibres de narrativa i els aforismes els regala a amigats i coneixences.